

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดหลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญ โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม ในการจัดทำแผน ขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผล เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาคการศึกษา ในทุกพื้นที่ของประเทศ เป็นกลไกประชารัฐที่รวมพลัง ให้สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา รวมทั้งแผนงานโครงการสำคัญที่ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคมและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) และในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดเรื่องการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศโดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดีที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ตามความถนัดและความสนใจโดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงตามศักยภาพของผู้เรียนให้มีความสำคัญกับการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคีทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ หรือแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การทำงานโดยตรงจากแหล่งสถานที่ทำงานจริงและมีรายได้ระหว่างเรียน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่เน้นการพัฒนาคนทุกกลุ่มทุกวัยให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิตพัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนและ

สังคมไทยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะกำลังคนให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิตและสนับสนุนการแข่งขันของประเทศ เป้าหมายเชิงคุณภาพ คือ การพัฒนาให้คนมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ เป้าหมายเชิงปริมาณ คือ การเพิ่มกำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554 : 8) ดังนั้นการผลิตกำลังคนอาชีพของประเทศจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการสอนด้านการใช้การซ่อมและบำรุงรักษามาเป็นการสอนผู้เรียนให้มีความรู้เชี่ยวชาญในด้านการผลิต การดัดแปลงสร้างสิ่งประดิษฐ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมผู้เรียนมีเจตคติในการทำงานมีประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการและต้องคำนึงถึงความพร้อมทรัพยากรการผลิตโดยเน้นการให้ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (ธีรวิทย์ บุญยโสภณ, 2555 : 12)

ในสภาวะปัจจุบันสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วระบบการศึกษาของไทยนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาของไทยขึ้น ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการในแนวทางที่ปรับเปลี่ยนไปให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกปัจจุบัน โดยให้มีการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการทั้งภารกิจและอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งหน่วยปฏิบัติมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารองประชาธิปไตยซึ่งเป็นระบบโครงสร้างที่ใกล้ชิดประชาชนมากกว่า โปร่งใสกว่า มีโอกาสตรวจสอบทานทั่วไปซึ่งการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่เห็นว่า การกระจายอำนาจการศึกษาจะช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เสริมสร้างการมีความสามารถและการมีส่วนร่วมของวิทยาลัย ในระบบการตัดสินใจอันนำไปสู่อุดมการณ์ขได้มากกว่าระบบรวมอำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง โดยให้ความสำคัญการมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจโลกและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีผลให้ประเทศไทยต้องมีการเร่งรัดการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง รัฐจึงมีนโยบายขับเคลื่อนประเทศและสังคมประเทศไทย เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน กลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายของประเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือการผลิตกำลังคนให้มีพื้นฐานความรู้ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)

สรุปได้ว่าความต้องการกำลังคนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของกลุ่มเป้าหมาย ล้วนเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นนโยบายรัฐบาลและภาคเอกชนพร้อมให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557 : 5) สำหรับการอาชีวศึกษาเป็นการฝึก

วิชาชีพเพื่อการดำรงชีวิต หรือเป็นการเตรียมคนเพื่อการอยู่รอดในสังคม โดยมีเป้าหมายในการผลิตกำลังคนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ การฝึกอาชีพดังกล่าวรัฐบาลไทยพยายามที่จะหาแนวทางที่ได้ผลเพื่อแก้ไข สภาพความไม่สอดคล้อง จึงได้สนับสนุนให้ขอความช่วยเหลือจากประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ซึ่งได้จัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี (Dual System) เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และเป็นรูปแบบที่รัฐบาลสหพันธ์ได้ให้ความสำคัญและให้การสนับสนุน มีการจัดตั้งสถาบันที่เรียกว่า สถาบันแห่งชาติว่าด้วยการฝึกอบรมอาชีพ (The Federal Institute for Vocational Training : FIVT) เพื่อทำหน้าที่ด้านวิชาการและวิจัยเกี่ยวกับการฝึกอบรมวิชาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการฝึกในสถานประกอบการ และสถานประกอบการในเยอรมันประมาณหนึ่งในสี่ของสถานประกอบการทั้งหมด จัดการฝึกอบรมวิชาชีพระบบทวิภาคีนอกจากทางรัฐบาลเยอรมันได้มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อปฏิรูปอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพและประกาศใช้โดยจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพเพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสเข้าสู่โลกของการทำงานด้านอาชีพด้วยความสำเร็จ ให้มากยิ่งขึ้นอย่างมีคุณภาพ และลดเงื่อนไขซึ่งเป็นข้อจำกัดในการประกอบอาชีพอิสระนอกจากนี้เพื่อให้สิทธิครูในสถาบันอาชีวศึกษา การเรียนการสอนและการฝึก ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและสถาบันอาชีวศึกษา นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 8 ในเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมโดยให้จัดได้ 3 รูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2557: 3) คือ 1) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน 2) การศึกษานอกระบบ เป็นหลักการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของความสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม 3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ผู้เรียนอาชีวศึกษา คือผู้ทรงคุณค่าของสังคม” เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2557 นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า วันนี้เป็นวันแห่งความสุข เพราะมองเห็นอนาคตของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเดินทางประเทศไทยในปี 2558 ซึ่งประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งการดำเนินการเพื่อเดินทางประเทศไทยจะต้องใช้การมองจากภายนอกเข้ามา เพื่อจะได้เห็นว่าประเทศไทยมีตัวอย่างบ้าง ความท้าทายของประเทศไทยคือการผลิตแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของชาติและของโลก ประเทศไทยมีความได้เปรียบหลาย

ประเทศในเรื่องสภาพทางภูมิศาสตร์ คือ เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน ทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางการติดต่อและเชื่อมโยงในภูมิภาค จึงต้องมีการเร่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่กับการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในภูมิภาคอาเซียน และประชาคมอื่นด้วย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรเริ่มจากตนเอง โดยอาจใช้โอกาสนี้ปฏิบัติตนตามค่านิยมหลัก 12 ประการ เพื่อถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 87 พรรษา 5 ธันวาคม 2557 เช่น ตั้งใจเล่าเรียน เคารพพ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น เมื่อปฏิบัติได้ตามนี้แล้วครอบครัวก็จะมีความสุข นำไปสู่สังคมและประเทศชาติที่มีความสุข และมีความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ขอให้ ศธ.สร้างทัศนคติ มุมมอง กระบวนการคิด และวิสัยทัศน์ให้กับผู้เรียน สอนให้ผู้เรียนคิดเป็น ให้ผู้เรียนทราบว่าต้องการทำอะไรในอนาคต หากสาขาที่เลือกเรียนไม่ตอบสนองต่อความต้องการ ก็สามารถเปลี่ยนสาขาวิชาได้ แต่อย่าออกนอกระบบการศึกษา เนื่องจากการศึกษาทำให้คนมีความรู้ รู้ทันต่อโลกภายนอก และรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ การจับคู่กันกับสถานประกอบการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ประชาชน และนิสิตนักศึกษา ต้องเดินไปด้วยกัน สร้างความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยใช้การบูรณาการ คือการทำให้เกิดความร่วมมือ นำไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน ขณะนี้ประเทศไทยขาดแคลนแรงงานจำนวนมาก จึงต้องช่วยกันคิดว่าจะทำอย่างไรให้สถานศึกษาอาชีวศึกษากว่า 400 แห่ง กำหนดมาตรฐาน มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้กับผู้เรียน มีการรับประกันการทำงาน ในการฝึกอบรม ต้องการให้มีครูเดินทางไปร่วมฝึกพร้อมกับนักศึกษาด้วย เพื่อศึกษาการเรียนการสอนของสถานประกอบการ และนำมาปรับปรุง จัดทำหลักสูตร การจับคู่สถานศึกษากับสถานประกอบการต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการทำแนวทาง หรือ Master plan ในการจับคู่ หากเป็นไปได้ ควรจะมีรายได้ให้กับนักศึกษาในระหว่างการฝึกอบรม ถือเป็นทางเลือกเปลี่ยนระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี นอกจากจะเป็นการสร้างเครือข่ายแล้ว ยังเป็นการสร้างความรักสามัคคี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และสร้างคนให้เหมาะสมกับงาน ให้ผู้เรียนสามารถเรียนและทำงานไปพร้อมกันได้ และควรมีหลักสูตรระยะสั้น 2-3 เดือน สำหรับผู้ที่จบการศึกษาแล้วแต่ยังไม่มีงานทำ เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้ให้กับผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มีนโยบายในการส่งเสริมการอาชีวศึกษาทวิภาคี ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีศักยภาพตรงกับอุปสงค์แรงงานของสถานประกอบการ จึงได้จัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี เพื่อประสานงานด้านการจัดการเรียนการสอนทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีนโยบายให้สถานศึกษาเพิ่มปริมาณผู้เรียนทวิภาคี และสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดการศึกษาระบบทวิภาคีร้อยเปอร์เซ็นต์ ให้เป็นวิทยาลัยต้นแบบ ในการพัฒนา

ผู้บริหาร ครู เพื่อผลิตนักศึกษาระดับช่างเทคนิคที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผ่านการปฏิบัติจริง ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาที่เรียกว่า “Constructionism” โดยข้อมูลในครั้งนี้นำมากำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี และขยายผลให้สถานศึกษาแห่งอื่นต่อไป การให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การร่วมมือในการฝึกอาชีพจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในด้านคุณภาพของแรงงานระดับช่างฝีมือที่จำเป็นต้องมุ่งเน้นทักษะ และประสบการณ์ตรง เพื่อให้มีคุณภาพได้มาตรฐานของตลาดแรงงานโดยการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี(Dual Vocational Education) หรือ DVE ความร่วมมือทั้งสองฝ่าย ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ จึงเป็นรูปแบบของการจัดอาชีวศึกษาที่อยู่ในความร่วมมือ (Cooperative Education And Training) กำหนดให้นักศึกษาภาคทฤษฎี ที่สถานศึกษาสัปดาห์ละ 1-2 วัน และฝึกอาชีพที่สถานประกอบการสัปดาห์ละ 3-4 วัน ตลอดระยะเวลา 3 ปี ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือ 2 ปี ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักศึกษาจะได้ประกาศนียบัตร (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วุฒิบัตรและใบรับรองการผ่านงานซึ่งสามารถทำงานในสถานประกอบการ หรือไปประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 : 4)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548 : 2) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาของภาครัฐในทุกระดับการศึกษามีระบบและขั้นตอนในการบริหารจัดการที่ค่อนข้างมาก ไม่คล่องตัว และขาดความเป็น เอกภพในบางกรณี เพราะมีระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการรวบอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งนโยบายและคำสั่งต่างๆ มาจากส่วนกลางบางครั้งอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างหน่วยงานในภาครัฐกับเอกชน และสถานประกอบการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาของภาครัฐกับชุมชน และสถานประกอบการเกิดขึ้นไม่มากเท่าที่ควร จากผลงานวิจัยและแนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้กล่าวถึงปัญหาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนและสถานประกอบการสรุปได้ดังนี้ (เนรศ หันนุกุล, 2544; บุญเกิด ครเจริญ, 2544; สำราญ หาญประเสริฐ, 2544; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2544; ศักดา สถาพรจนา, 2549; สมยศ นาวิการ, 2545; อีระ รุญเจริญ, 2545; อีระ รุญเจริญ, 2546; Sukontasap, 1987) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับองค์การ มีดังนี้ 1) ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดนโยบาย งบประมาณ และบุคลากร 2) หน่วยงานในระดับปฏิบัติขาดอำนาจในการตัดสินใจ 3) ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการและแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับสูงและหน่วยงานระดับปฏิบัติ 4) ขาดความร่วมมือกันของการบริหารจัดการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้และพัฒนาาร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับเดียวกัน ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง 5)สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาร่วมกัน จึงส่งผลให้นโยบายของสถานศึกษายังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง

และปัญหาการบริหารระบบมีส่วนร่วมในระดับบุคคล ดังนี้ 1) ทักษะคติของบุคคลต่อการมีส่วนร่วม เช่น ไม่เห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมเชื่อว่าทำงานคนเดียวดีกว่าทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น 2) ขาดความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่และบทบาทหน้าที่ เช่น แสดงบทบาทหน้าที่ของผู้สนับสนุนทางการเงินเป็นหลัก เป็นต้น 3) ขาดความรู้เข้าใจในการหลักการ ทฤษฎีสมัยใหม่ เช่น การกระจายอำนาจ กระบวนการทำงานกลุ่ม เป็นต้น 4) มีความรู้ ความสามารถและศักยภาพด้านต่างๆ ยังไม่เพียงพอ 5) ไม่กล้าแสดงออกทางความคิด 6) ไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมเพราะต้องทำมาหากิน 7) ฐานะทางสังคมทำให้เกิดความกลัวที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม 8) ลักษณะนิสัยคอยฟังผู้อื่น คอยฟังและปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ที่มีอาวุโสมากกว่า และคุ้นเคยกับการรับคำสั่ง เป็นผลมาจากระบบการปกครองดั้งเดิมของคนไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ 9) ถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและที่ทำงาน 10) ขาดการสนับสนุนส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วม 11) ระบบราชการเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ข้าราชการมีแนวโน้มชอบทำงานในสำนักงานมากกว่าการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน เป็นต้น

วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2560 เปิดการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 3 ประเภทวิชา คือ 1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ โยธา และเทคนิคคอมพิวเตอร์ 2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาการบัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การตลาด 3) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ สาขาวิชาการโรงแรม และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 4 ประเภทวิชา คือ 1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาเทคนิคเครื่องกล เทคนิคโลหะ เทคนิคการผลิต ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โยธา และเทคนิคอุตสาหกรรม 2) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย สาขาวิชาการบัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การตลาด และการจัดการทั่วไป 3) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีสิ่งทอ 4) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ สาขาวิชาการโรงแรม สำหรับการจัดการศึกษาวิชาชีพระบบทวิภาคี เฉพาะหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีนักศึกษาระบบทวิภาคีที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปีการศึกษา 2559 – 2560 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2559-2560

สาขาวิชา	ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)						รวมทั้งหมด
	ปีการศึกษา 2559			ปีการศึกษา 2560			
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
เทคนิคยานยนต์	30	0	30	23	0	23	53
แม่พิมพ์โลหะ	15	0	15	19	0	19	34
เทคนิคการเชื่อมโลหะ	1	0	1	6	0	6	7
ไฟฟ้าควบคุม	8	0	8	0	0	0	8
ไฟฟ้ากำลัง	0	0	0	7	0	7	7
อิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม	17	1	18	9	1	10	28
อาหารและโภชนาการ	0	0	0	1	3	4	4
การโรงแรม	0	12	12	3	8	11	23
รวม	71	13	84	68	12	80	164
รวมทั้งสิ้น	164						

ที่มา : งานทะเบียน วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

จากตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2559-2560 มีปริมาณน้อย ซึ่งสถานประกอบการมีความต้องการมาก แต่ผู้ปกครอง นักศึกษายังขาดความเข้าใจ ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี สำหรับวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี มีความพร้อมในการจัดการศึกษาวิชาชีพระบบทวิภาคี ทั้งด้านการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ และการวัดและการประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนากำลังคนระดับเทคนิค ให้สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครอง ผู้เรียนให้ความสนใจมากขึ้น จำเป็นที่จะต้องสร้างคุณภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้เป็นไปอย่างมีรูปธรรม โดยนำหลักการที่จะส่งผลให้การขับเคลื่อนระบบอาชีวศึกษาทวิภาคีประสบผลสำเร็จ คือ 1) หลักการแบบมีส่วนร่วม (PAR) 2) การบริหารเชิงระบบ (PDCA) 3) ระบบคลังปัญญาอาชีวศึกษาทวิภาคี (DVE Intelligence Center) ลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ทุกฝ่ายมี

ส่วนร่วม ประกอบด้วย สถานศึกษา สถานประกอบการ ครูฝึก นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี” เพื่อใช้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหรือสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนานวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี
3. เพื่อทดลองใช้นวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี
4. เพื่อประเมินผลการใช้นวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

ขั้นที่ 1.1 ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยการสังเคราะห์เอกสาร

1.1.1 แหล่งข้อมูล

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษา โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย ดังนี้ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) องค์ประกอบกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) กระบวนการแบบมีส่วนร่วม และ 5) มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.1.2 ประเด็นที่ศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษา

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่มีความรู้ ความสามารถ ในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก)

1.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพและแนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

ในการสร้างนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

ขั้นที่ 2.2 การหาคุณภาพนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) รวมจำนวน 15 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเหตุผลในการเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากกว่า 10 ปี และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้บริหารสถานประกอบการ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน และผู้บริหารสถานประกอบการ จำนวน 5 คน

2.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้นวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ครูฝึกในสถานประกอบการ 14 คน ครูผู้สอนในวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2561 87 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

การปฏิบัติตามนวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ไปใช้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้นวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

4.1 คุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี

4.1.1 แหล่งข้อมูล

คุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี งานวัดผลประเมินผล

4.1.2 ตัวแปรที่ศึกษา

- 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป
- 3) ด้านสมรรถนะอาชีพ

4.2 การเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

4.2.1 แหล่งข้อมูล

ปริมาณผู้เรียนจากรายงานของงานทะเบียน

4.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

4.3 ความร่วมมือของสถานประกอบการหลังจากการใช้นวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

4.3.1 แหล่งข้อมูล

รายงานความร่วมมือของสถานประกอบการงานทวิภาคี

4.3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

จำนวนความร่วมมือของสถานประกอบการ

4.4 การมีงานทำและศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

4.4.1 แหล่งข้อมูล

รายงานการมีงานทำและการศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษา

4.4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

การมีงานทำและศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

4.5 ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูฝึกในสถานประกอบการที่รับผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

4.5.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้บริหาร ครูฝึกในสถานประกอบการ จำนวน 28 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

4.5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูฝึกในสถานประกอบการที่รับผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นวัตกรรมกำรขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง องค์ประกอบของนวัตกรรมกำรขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ด้วยหลักการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) หลักความไว้วางใจ 2) หลักการติดต่อสื่อสาร 3) หลักการทำงานเป็นทีม 4) หลักการตัดสินใจร่วมกัน และ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการและขอบข่ายงานกำรบริหาร

1.1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการ

1) ผู้อำนวยการวิทยาลัย	ประธานกรรมการ
2) รองผู้อำนวยการวิทยาลัย	กรรมการ
3) ผู้แทนหัวหน้าแผนก	กรรมการ
4) ผู้แทนครู	กรรมการ
5) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก	กรรมการ
6) รองผู้อำนวยการวิทยาลัย ที่ได้รับมอบหมายกรรมการและเลขานุการ	

วิชา

หน้าที่ของคณะกรรมการ

1. กำหนดเป้าหมาย นโยบาย และยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนการปฏิบัติการประจำปี
3. กำหนดแผนการรับนักเรียนนักศึกษา การยุบ การขยาย และการเพิ่มประเภท
4. ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษา
5. เรื่องอื่น ๆ ที่ผู้อำนวยการวิทยาลัยเสนอต่อคณะกรรมการ
6. ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
7. กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานสถานศึกษา

1.1.2 ขอบข่ายงานการบริหาร

- 1) งานบริหารทรัพยากร
- 2) งานแผนงาน
- 3) งานพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา
- 4) งานวิชาการ
- 5) งานความร่วมมือกับสถานประกอบการ
- 6) งานพัฒนาและบริการชุมชน

1.2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร

- ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน
- ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์การ
- ขั้นตอนที่ 3 การสั่งการ
- ขั้นตอนที่ 4 การนำแผนไปปฏิบัติ
- ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล
- ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงและพัฒนา

1.3 องค์ประกอบที่ 3 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1. คุณภาพผู้เรียน
2. การเพิ่มปริมาณผู้เรียน
3. ความร่วมมือของสถานประกอบการ
4. การมีงานทำและศึกษาต่อ
5. ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูฝึกในสถานประกอบการ

2. มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557 เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลง ระหว่างวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีกับ

สถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัด และประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริงและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุขโดยคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่สำเร็จ การศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพพฤติกรรมลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา

2.2 ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป หมายถึง ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิ ภาคีที่สำเร็จการศึกษามีความรู้และทักษะการสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้ และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและพัฒนางาน

2.3 ด้านสมรรถนะอาชีพ หมายถึง ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่สำเร็จการศึกษา มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง ประยุกต์สู่อาชีพ

3. สถานศึกษา หมายถึง วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ อาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

4. สถานประกอบการ หมายถึง บริษัท ห้างหุ้นส่วน ร้านค้า ที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีกับวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีและรับนักศึกษาาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีเข้าฝึก อาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

5. การลงนามความร่วมมือ (MOU: Memorandum of understanding) หมายถึง หนังสือซึ่งสถานประกอบการแสดงความสมัครใจจะร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับ วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีโดยที่หนังสือนี้ไม่ถือว่าเป็นสัญญาผูกมัด

6. การฝึกอาชีพ หมายถึง การฝึกภาคปฏิบัติของผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีตามแผนการฝึกอาชีพที่อยู่ในสถานประกอบการ

7. แผนการฝึกอาชีพ หมายถึง เอกสารใบงานที่ครูฝึกในสถานประกอบการร่วมกับครู ใน วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีกำหนดขั้นตอนการพัฒนาชีพผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีวิทยาลัยเทคนิค ปราจีนบุรีไว้ล่วงหน้าตามหลักการเรียนรู้และการฝึกอาชีพ

8. คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาตาม ระเบียบการบริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปี พ.ศ. 2552 มีหน้าที่เป็นผู้ ช่วยเหลือในการบริหารวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี โดยพิจารณาให้ความเห็น เสนอแนะเกี่ยวกับเรื่อง การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี พิจารณาให้ความเห็นชอบ แผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดแผนการรับนักเรียน นักศึกษา การยุบ ขยาย เพิ่มประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิดสอน ในวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี เรื่องอื่น ๆ ที่ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีเสนอต่อคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และกำกับติดตามแผนปฏิบัติงานของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

9. ครู หมายถึง ครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ที่รับผิดชอบในการสอนและนิเทศการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

10. ผู้บริหารสถานประกอบการ หมายถึง เจ้าของบริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด ร้านค้า หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐและเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดใกล้เคียง ที่รับผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี เข้าฝึกอาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

11. ครูฝึกในสถานประกอบการ หมายถึง บุคลากรที่อยู่ในสถานประกอบการที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพนั้นๆ ทำหน้าที่สอนและฝึกอาชีพให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ในสถานประกอบการ

12. ครูนิเทศ หมายถึง ครูที่วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศให้คำปรึกษาแนะนำแก่ ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีที่ฝึกอาชีพและฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการ

13. ผู้เรียน หมายถึง นักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ที่ฝึกอาชีพในสถานประกอบการที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในด้าน การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ การวัดและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่ง เรียนในสถานศึกษา เรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ

14. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่เข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

15. คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรของวิทยาลัยที่กระทรวงศึกษาธิการมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการวิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการวิทยาลัย 2) รองผู้อำนวยการวิทยาลัย 3) ผู้แทนจากฝ่ายต่างๆ ฝ่ายละหนึ่งคน 4) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าสองคน

16. ผู้อำนวยการสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

17. รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร

ทรัพยากร รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และรองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนและนักศึกษา

18. หัวหน้าแผนกวิชา หมายถึง ผู้ได้รับแต่งตั้งจากสถานศึกษาให้รับผิดชอบทำหน้าที่หัวหน้าแผนกวิชาในสถานศึกษา สังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

19. ความเหมาะสมของนวัตกรรม หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อ นวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ที่มีหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ใน 3 องค์ประกอบ 1) คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมและขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่มีความสัมพันธ์กันเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม

20. ความเป็นไปได้ของนวัตกรรม หมายถึง ความคิดเห็นของครูผู้สอนและครูฝึกในสถานประกอบการ ที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเหมาะสมยอมรับนำไปปฏิบัติได้ของนวัตกรรมการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

21. การปฏิบัติ หมายถึง ความคิดเห็นของครูผู้สอนและครูฝึกในสถานประกอบการ ที่มีต่อ นวัตกรรมการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ยอมรับนำไปปฏิบัติได้จริง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและแนวทางในการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2. ได้นวัตกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี และสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เปิดสอนในระบบทวิภาคี ได้อย่างมีคุณภาพ

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียน นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สามารถผลิตนักศึกษาให้มีทักษะความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติตรงกับความต้องการของสถานประกอบการตามเกณฑ์มาตรฐานการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้าน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ด้านสมรรถนะอาชีพ